

सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्र, जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च, र राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च नेपालले मार्च २०१९ (१७ फागुन - १७ चैत्र, २०७५) मा गरेकागतिविधिहरूको संक्षिप्त अपडेट यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

संयुक्त पुर्जा बनाउने थिए :

यस महिना गोरखामा १, धादिङमा १८, रसुवामा १११, नुवाकोटमा १५५, सिन्धुपाल्चोकमा २६५, ओखलढुङ्गामा ३, चितवनमा ५ र बागलुङमा १० गरी जम्मा ५६८ जोडीले संयुक्त पुर्जा निर्माण गरी १४६.३५ हेक्टर जमिनमा समान हक कायम गरेका छन् । संयुक्त पूर्जा निर्माणका लागि जिल्ला भूमि अधिकार मञ्च तथा सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्रले निरन्तर छलफल, तथा अभियान गरी सहजीकरण गरेका थिए ।

हेलम्बु गाउँपालिका वडा नं ६ का वडाअध्यक्ष सुकुराम तामाङ र डोल्मा तामाङ संयुक्त पुर्जा सहित

राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्चको पाँचौं राष्ट्रिय सम्मेलन सम्पन्न :

“न्याय र समृद्धिको आधार, जनमुखी भूमि सुधार” भन्ने मूल नाराको साथ राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, नेपालको पाँचौं राष्ट्रिय सम्मेलन गण्डकी प्रदेशको पर्यटकीय नगरी पोखरामा फागुन २७ देखि २९ गतेमा सम्पन्न भएको छ । सम्मेलनको उद्घाटन प्रमुख अतिथि तथा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) का अध्यक्ष एवम् पूर्व प्रधानमन्त्री

सम्मानीय पुष्पकमल दाहालले गर्नुभयो भने सम्मेलनको विशेष आतिथ्यता भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्री माननीय पद्मा कुमारी अर्याल, राष्ट्रिय सभा उपाध्यक्ष माननीय शशिकला दाहाल, नेपाली काँग्रेसका नेता तथा पूर्वअर्थमन्त्री डा. रामशरण महत, नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका सचेतक माननीय शान्ता चौधरीले सम्मेलनको सफलताको शुभकामना मनतव्य व्यक्त गर्नुभयो । त्यसैगरी एकता परिषद् भारतका भूमि अधिकार अभियन्ता मञ्चु डुड्हुड, राष्ट्रिय कृषक महासंघ नेपाल उद्धव अधिकारी, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, नेपालका केन्द्रीय अध्यक्ष भारती पाठक, राष्ट्रिय दलित नेटवर्कका अध्यक्ष गणेश विकले समेत शुभकामना व्यक्त गर्नुभयो ।

देशका ५९ जिल्लाका २५२ प्रतिनिधी, १६७ परिवेक्षक, ३० स्वयमसेवक, ३३ जना शुभेच्छुक र सहयोगी सहित ४८२ जनाको सहभागीतामा सम्पन्न सम्मेलनमा सहभागिलाई मञ्चका केन्द्रीय सदस्य श्री सुनिता वि. क. ले स्वागत गर्नुभएको थियो । पोखरा सम्मेलन २०७५ को आवश्यकता र औचित्यबारे राष्ट्रिय मञ्चका गण्डकी प्रदेश सचिव आश बहादुर गुरुङले प्रकाश पार्नुभएको थियो । । सामुदायिक आत्मनिर्भर केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक जगत देउजाले भूमि अधिकाबाट बञ्चितहरुको वर्तमान अवस्था तथा सुखी र समृद्ध नेपालको अभियानलाई सार्थक तुल्याउन भूमि अधिकारका लागि १५ वर्षदेखि आन्दोलनरतहरुले उठाएका सवाल सम्बोधन गरिनुपर्ने र संभावनाहरुको बारेमा प्रकाश पार्नुभयो ।

देशका ५ हजारभन्दा बढी भूमि अधिकार मञ्चका सदस्यहरूबाट ‘विभिन्न भाँकी, परम्परागत भेषभूषा, व्यानर र प्लेकार्ड सहित सम्मेलनको शुरुवात भएको थियो । विहान ११ बजेबाट शुरु भएको चाली मुख्यमन्त्रीको कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय छेऊको सडक हुँदै बजार परिक्रमा गरी सभागृहमा पुगेपछि सभामा परिणत भएको थियो । सम्मेलनको उद्घाटन सत्रको अध्यक्षता राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, नेपालका अध्यक्ष ल्यामबहादुर दर्जीले र सञ्चालन महासचिव सरस्वती सुब्बाले गर्नुभएको थियो ।

सम्मेलनको दोश्रो दिन बन्दसत्रको छलफलमा भूमि अधिकार आन्दोलनलाई लामो समयदेखि सक्रिय योगदान गर्दै आउनुभएका अभियन्ता विमल कुमार फुर्यालले ‘बदलिँदो परिवेशमा भूमि अधिकार आन्दोलन र जनसङ्गठन सुदृढिकरणको कार्यदिशा’ विषयमा लामो समयदेखि भारतको भूमि अधिकार आन्दोलनमा क्रियाशिल मञ्चु डुड्हुडले

भारतमा भईरहेको भूमि अधिकार आन्दोलनका उपलब्धी र सङ्गठनको शक्ति र यसका सिकाईहरुको बारेमा भूमिअधिकार अभियन्ता जगत देउजाले वर्तमान अवस्थामा भूमिसम्बन्धी ऐन, नीति, कानून, नियमावलीहरू तिनीहरुको कार्यान्वयनका लागि । चुनौती र अवसरहरू तथा अबको अभियानले जोड दिनुपर्ने विषयमा र वकालत, अनुसन्धान तथा नीति विश्लेषक जगत बसेतले भूमिको विश्वपरिवेश, भूसम्बन्ध र भूमिसम्बन्धी जल्दावल्दा सवाल र नेपालको सन्दर्भमा रूपान्तरणको मार्गचित्रबारे वैचारिक प्रशिक्षण गर्नुभएको थियो । सम्मेलनको अन्तिम दिन देशभरबाट चुनिएका २५२ प्रतिनिधीले सम्मेलनको १० बुँदे प्रतिबद्धता र १३ बुँदे माग सहित पोखरा घोषणापत्र २०७५ जारी गरी सर्वसम्मतरूपमा सरस्वती सुब्बाको नेतृत्वमा मञ्चको २३ सदस्यीय नयाँ केन्द्रीय कार्यसमिती चयन गर्दै सम्मेलन सम्पन्न भयो ।

पाचौं राष्ट्रिय सम्मेलनको अवसरमा आयोजना गरिएको च्याली

भूउपयोग ऐन पारीत

संघीय संसदले फागुन (२०७५) को अन्तिम साता भूउपयोग सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक पारीत गरेको छ । सरकारले राष्ट्रिय भूउपयोग नीति २०६९ सालमा तर्जुमा गरेको थियो । तर ऐन नबनेकाले यो कार्यान्वयनमा आउन सकेको थिएन । पछि २०७२ सालमा राष्ट्रिय भूउपयोग नीति खारेज गरी नयाँ भूउपयोग नीति तर्जुमा भएको थियो । यसको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक ऐन करिब ३ वर्षपछि बनेको हो । यो ऐन कृषि मुलुक नेपालको लागि दुरगामी महत्वको छ ।

प्रस्तावनामा भूमिको वर्गीकरण, समुचित उपयोग र प्रभावकारी व्यवस्थापनको माध्यमबाट अधिकतम र दिगो लाभ हासिल गर्ने उल्लेख छ । ऐन नेपालभर एकैपटक कार्यान्वयनमा आउनेछ । अब उपलब्ध भूमिलाई भूवनौट, भूमिको क्षमता तथा उपयुक्तता, भूमिको मौजुदा उपयोग र आवश्यकता समेतका आधारमा कृषि, आवासीय, व्यावसायिक, औद्योगिक, खानी तथा खनिज, बन क्षेत्र, नदी खोला ताल सिमसार, सार्वजनिक उपयोग, सांस्कृतिक तथा पुरातात्त्विक महत्व गरी ९ प्रकारमा वर्गीकरण गर्नुपर्ने हुन्छ । ऐनले कृषि क्षेत्रलाई विशेष महत्व दिएको छ । कृषि क्षेत्र बाहेक अन्य क्षेत्रका जग्गाहरु पनि सो उद्देश्य अनुरूप उपयोगमा नआउन्जेल कृषि कार्य गर्न सकिने गरी खुला राखिएको छ ।

यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्ष भित्र भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले सबै स्थानीय तहको भूउपयोग क्षेत्र नक्शा तयार गराउनुपर्ने हुन्छ । भूउपयोग नक्शा तयार गर्दा प्राकृतिक विपद्को सम्भावना रहेका जोखिमयुक्त क्षेत्रको पहिचान गरी नक्शामा त्यस्तो क्षेत्र जनाउनुपर्नेछ । र भूउपयोग योजना तर्जुमाको लागि स्थानीय तहलाई आवश्यक सहयोग गर्नुपर्ने हुन्छ ।

ऐनले संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारले भूमिको वस्तुस्थिति, जनसंइया वृद्धिदर, खाद्य तथा आवासको आवश्यकता, आर्थिक विकास तथा पूर्वाधार निर्माणको लागि भूमिको मागमा हुने वृद्धि लगायतका विषयमा अध्ययन गरी दिर्घकालिन भूउपयोग योजनाको आधारपत्र तयार गर्नुपर्ने छ । यस दिर्घकालिन आधारपत्रको आधारमा भूउपयोग योजना तयार गरी संघले सङ्घीय, प्रदेशले प्रादेशिक र स्थानीय तहले स्थानीय भूउपयोग परिषद्बाट स्वीकृत गराई योजना कार्यान्वयन गर्नुपर्ने हुन्छ । स्थानीय तहले योजना तर्जुमा गर्दा ग्रामीण र सहरी क्षेत्रको वेग्लावेग्लै तयार गर्नुपर्ने हुन्छ ।

यो विधेयकको मस्यौदामा भूमि व्यवस्था, सहकारी र गरिबी निवारण मन्त्रालयले विगत ४ वर्षदेखि कार्य गर्दै आएको थियो । सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्रले यस ऐन तर्जुमा कार्यमा मन्त्रालयलाई समुदाय, विज्ञ समूहसँग नियमित छलफल र विभिन्न देशको अभ्यास र सिकाईको समीक्षा गरी सामाग्री उपलब्ध गराएको थियो ।

राष्ट्रिय भूमि नीति २०७५ जारी

नेपालमा पहिलो पटक भूमि नीति तर्जुमा भएको छ । गत साता मन्त्रीपरिषदले राष्ट्रिय भूमि नीति पारित गरेको जानकारी सरकारका प्रवक्ता सञ्चार मन्त्री गोकुल बास्कोटाले चैत १४ गते भएको पत्रकार सम्मेलनमा दिनुभएको छ । यो नीति तत्कालिन भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयले २०६९ सालबाट बनाउन शुरु गरेको थियो । यसलाई भूमि सम्बन्धी मुल नीतिको रूपमा लिईएको छ । र यसले क्षेत्रगत नीति लगायत कानुन तर्जुमा एकरुपता आउने अपेक्षा गरिएको छ ।

दिगो भूमि व्यवस्थापन, विकास र समृद्ध जीवन यसको दुरदृष्टि रहेको छ । नीतिका ६ वटा मुख्य उद्देश्यहरु रहेका छन् । भूसम्बन्ध र भूस्वामित्वको सुरक्षा तथा भूअधिकारको संरक्षणको सुनिश्चितता पहिलो उद्देश्य रहेको छ । भूमिमा नागरिकको समतामुलक पहुँच पुऱ्याउने दोस्रो उद्देश्य राखिएको छ । त्यस्तै वातावरणीय सन्तुलन, खाद्य सुरक्षा, व्यवस्थित पूर्वाधार विकास तथा सुरक्षित बसोबासका लागि भूमिको महत्व, उपयोग र व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने नीतिको तेस्रो उद्देश्य हो । भूमि कर प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने, विकास निर्माण कार्यमा भूमि प्राप्तिलाई सहज वातावरण बनाउने र असल भूमि प्रशासन अन्य उद्देश्यहरु राखिएका छन् ।

यो नीतिले अबका दिनमा भूसम्बन्ध प्रणालीलाई औपचारीक, अर्धोपचारिक र अनौपचारिक गरी पहिचान र व्यवस्थित गर्ने भएको छ । नीतिले प्रथाजनित भूसम्बन्ध प्रणालीहरूलाई मान्यता दिईएको छ । साथै जग्गाको सुरक्षा प्रत्याभूत गर्नका लागि जग्गा नापी र दर्ता प्रक्रियालाई समय र स्थान सापेक्ष बनाईने भएको छ । नीतिले विदेशी नागरिक वा कम्पनीलाई कृषि भूमि लिजमा समेत लिन नसकिने गरी रोक लगाएको छ । नीजि जग्गाको जग्गाधनीलाई पनि भूउपयोग योजनाको प्रतिकुल हुनेगरी उपयोग गर्नबाट रोक लगाएको छ । कुनै जग्गाधनीले नीजि जग्गा स्थानीय तहमा अभिलेख राखी लिजमा दिन सकिने व्यवस्था गरेको छ ।

सरकारी र विकास आयोजनाको नाममा रहेको तर आयोजना कार्यान्वयन नभएको जग्गा सरकारले लिजमा दिन सक्ने व्यवस्था नीतिमा छ । यसअघि भोगाधिकारमा दिईएका सरकारी जग्गा लिजमा परिणत गर्ने भएको छ । अब भूउपयोगको क्षेत्र अनुसार छुट्टाछुट्टै हदबन्दी हुनेछ । तीन वटै तहमा भूमिको उपयोगकर्ता र भुमिको लगत राखिनेछ । सुकुम्बासी, भुमिहिन र अव्यवस्थित बसोबासीलाई एक पटकको लागि बसोबास र खेती गर्नेको हकमा कृषि भूमि पनि उपलब्ध गराउने विषय भूमि नीतिमा समेटिएको छ । भूमिमा महिलाको पहुँच र स्वामित्व बढाउन भूउपयोग क्षेत्र निर्धारण भएपछि पूर्जा क्षेत्र कायम गर्ने क्रममा दम्पतिको हकमा अनिवार्य संयुक्त पुर्जा बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । भूमि नीति तर्जुमा कार्यमा सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्र र राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्चले शुरु देखि नै संलग्न हुँदै आएका थिए । केही समय आत्मनिर्भर केन्द्रले नीति तर्जुमा कार्यको सचिवालयको भूमिका खेलेको थियो ।

राज्यका निर्देशक सिद्धान्त , नीति तथा दायित्व कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति सँग हरवा चरवा अधिकार सुनिश्चताका लागि संवाद :

जलोकतन्त्रको पुनर्वहाली पश्चयात बँधुवा श्रम निषेध गर्नका लागि सरकारी तवरबाट धेरै प्रतिबद्धता तथा कार्यक्रमहरुको सुरुवात भएको छ । कमैया श्रम (निषेध गर्ने) सम्बन्धी ऐन, २०५८ ले कमैयाहरुको र २०६५ भदौ २१ गते हलिया मुक्तीको घोषणा भयो । यी दुवै घोषणाले कमैया र हलियाहरुले लिएको कृण खारेजीसहित मुक्तिको घोषणा गरेको हो । तर यही सन्दर्भमा पूर्वी तराईका हरवा चरवाहरु अझै पनि दासत्वको जिवन जिउन बाध्य छन् ।

संविधानको भाग-४ राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्वको (ञ) सामाजिक

संवाद कार्यक्रम तस्वीरमा

न्याय र समावेशीकरणसम्बन्धी नीतिको (६) मा मुक्त कमैया, कमलरी, हरवा-चरवा, हलिया, भूमिहीन, सुकुम्बासीहरुको पहिचान गरी बसोबासका लागि घर घडेरी तथा जीविकोपार्जनका लागि कृषियोग्य जमिन वा रोजगारीको व्यवस्था गर्दै पुनःस्थापना गर्ने प्रावधान त्याएको छ । तर, कार्यान्वयन र नीति निर्माण पक्षमा भने अझै पनि राज्य पन्छिदैआएको छ । यसै सन्दर्भमा राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व कार्यान्वयन, अनुगमन, कार्यान्वयन तथा मुल्यांकन समितिका सभापति माननीय नीरा देवी जैरुसँग नेपालको विद्यमान बँधुवा श्रम र भूमि सुधारसम्बन्धी रहेका समस्या र समाधानका उपायका सम्बन्धमा छलफल गरियो । ०७५ चैत्र १२ गते भूमिघर काठमाडौंमा गरिएको संवादमा आत्मनिर्भर केन्द्र, र राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्चका प्रतिनिधी सहित २० जनाको सहभागिता थियो ।

संवादमा समितिका अध्यक्ष नीरा जैरुले बँधुवा श्रम प्रथा अन्त्य गर्न र पुनर्स्थापनका कार्यक्रमलाई प्रवाहकारी बनाउका लागि स्थानीय सरकारको मातहतमा नै सबै कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक रहेको कुरामा जोडिनुभयो । उहाँले भन्नुभयो “म पनि यही अति विपन्न समूहको प्रतिनिधित्व गर्दै, आज यो स्थानमा पुगेको छु । र यी समुदायको अधिकार सुनिश्चित गर्न र गराउन म सधैँ तत्पर छु । सरकारी तवरबाट यसको कार्यान्वयन, कमजोरी, र समस्या सबै पक्षको सुक्ष्म फिल्ड अनुगमन र अध्ययन गर्न आवश्यक छ । सोही अध्ययनका आधारमा समितिले राष्ट्रपति र प्रतिनिधी सभामा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्छ ।”

संवादमा भूमि सम्बन्धी सवालको प्रस्तुती आत्मनिर्भर केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक जगत देउजा, हलियाका सवालमा भूमि अधिकार मञ्चका अभियान संयोजक नरिराम लोहार, र नेस सहजकर्ता धर्म राज जोशी, तथा हरवा चरवा को सवालमा आत्मनिर्भर केन्द्रका अभियान व्यवस्थापक कल्पना कार्किले प्रस्तुती गर्नुभयो ।

विस्थापितहरूद्वारा पुर्नस्थापनाका लागि जग्गा खरिद

यस महिना विस्थापित पुनर्स्थापनाका प्रयास अन्तर्गत गोरखामा ४, धादिङमा १८, रसुवामा १२७, नुवाकोट २०७, सिन्धुपाल्चोकमा ११, , ओखलढुङ्गामा ६, चितवनमा ५, र बागलुङ्गमा १० गरी जम्मा ३८८ विस्थापित तथा जोखिमयुक्त क्षेत्रका परिवारले सुरक्षित स्थानमा जग्गा खरिद गरी रजिष्ट्रेशन गरिएको छ। नयाँ घर बनाउनका लागि ३८८ परिवारले ६.९१ हेक्टर क्षेत्रफल जग्गा खरिद गरेका हुन्। जग्गा खोजी, निवेदन तथा सिफारिस पत्रहरू तयारी र जग्गा दर्ता गराउनको लागि जिल्ला, स्थानीय तहमा समन्वय तथा सहजीकरणमा आत्मनिर्भर केन्द्रको टिमले सहयोग गरेको थियो ।

राष्ट्रिय पुर्निमाण प्रधिकरणका कार्यकारी निर्देशक ध्रुब प्रसाद शर्मा, उत्तरगया १, मैलुङ्ग, रसुवाका विस्थापित तथा जोखिमयुक्त परिवारका सदस्यलाई लालपुर्जा वितरण गर्दै ।

भूमिहीनले जमिन पाए :

यस महिना रसुवाका १ र नुवकोटको ६ गरी जम्मा ७ भूमिहीन परिवारले ०.१०६ हेक्टर जमिन प्राप्त गरेका छन् । सबै परिवारले प्राप्त जमिनको संयुक्त लालपुर्जा बनाई जमिनमा समान हक कायम गरेका हुन् । भूमिहीनहरुको तथाङ्क सङ्कलन, स्थानीय सरकारबाट प्रमाणिकरणका र जग्गा खरिदका लागि भूमि अधिकार मञ्च र सामुदायिक आत्मनिर्भर केन्द्रले विभिन्न सरकारी निकायसँग सहकार्य गरेको थियो । सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्र र राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको सहकार्यमा यी भूमिहीन परिवारहरूले जमिन प्राप्त गरेका हुन् ।

नुवाकोटका भूमिहीन परिवार, संयुक्त लालपुर्जा सँगै

अनुसुचीहरु :

सफलताको कथा

कान्छा वि.क.को लालपुर्जा

कान्छा वि.कको आधा भन्दा धेरै जीवन धार्चे गाउँपालिका २, गोरखाको खोला किनारमाबित्यो । खोला छेउको जोखिपूर्ण बस्तीलाई वैशाख १२ गते महाभूकम्प ध्वस्त बनायो । यसको सबैभन्दा बढी मार कान्छा र सो ठाउँको वि.क बस्तीलाई पच्यो । भूकम्पमा प्राप्त आपत्कालिन राहतले केहि समय कान्छाको गुजारा चलेपनि घर कहाँ बनाउने, पैसा कहाँ बाट ल्याउने, र के गर्ने भनेर दलित टोलमा सँधै तनाव हुन्थ्यो । कान्छा भन्छन् “पुनर्निर्माण प्राधिकरणले घर बनाउनका लागि ३ लाख दिने कुरा सुनें, तर त्यो पनि जग्गा हुनेलाई मात्र रैछ । खोला किनारको घर ध्वस्त भयो । घर बनाउ भने जमिन थिएन । यहि बेला सरकारले सरकारले भूकम्पबाट विस्थापित भएकाहरुलाई जग्गा किन्न दुई लाख दिने कुरा त सुनेको थिएँ । तर के गरी त्यो पाइने ? कसरी जग्गा खरिद गर्ने कुनै मेसो थिएन । गाउँपालिकामा आयोजना भएको अभियुक्तीकरण कार्यक्रममा सहभागी भएँ । आत्मनिर्भर केन्द्रले जग्गा खोजदेखि भौगोलिक अध्ययन गर्न सघायो । अहिले ८ आना जग्गा खरिद गरेको छु । यहि दुखःसुख गरेर घर बनाउने योजना छ ।”

सामुदायिक आत्मनिर्भर सेवा केन्द्रले भुकम्प विस्थापित परिवारको पुनःस्थापनका लागि दिगो समाधान कार्यक्रम भुकम्प प्रभावित ३१ जिल्लामा संचालन गर्दै आएको छ । यहि कार्यक्रम अन्तर्गत धार्चे गाउँपालिका २ धार्चे केरौजामा जग्गा दर्ता शिविर सञ्चालन गर्यो । यहि शिविरबाट कान्छा वि.क सहित १५० लाभग्राहीको जग्गा दर्ता भयो । यो सँगै केरौजाका १५० विस्थापित परिवार राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण अन्तर्गतको आवास पुनर्निर्माण कार्यक्रमको लाभग्राही सूचीमा समेत परेका छन् । अब यी सबै परिवारले ३ लाखको अनुदान प्राप्त गर्नेछन् ।

कान्छा वि.क भन्छन् “आफैले धेरै पटक जग्गाको खोज गएँ, तर पाइन । आत्मनिर्भर केन्द्रको कार्यालयमा गएर सहयोग मागे । उहाँहरुले तुरुन्त छलफल डाकेर सुरक्षित जमिन खोज सहजीकरण गर्नुभयो । अब

मेहनत गरी घर बनाउछु । सरकारले समयमै किस्ता दिए बर्षा अधि नै घर बनाएर सर्ने थिएँ । पूखदेखि नै आमी जोखिम बस्तीमा बस्दै आयोँ । अब बल्ल सुरक्षित घर बनाउने जग्गाको लालपूर्जा हातमा पन्यो ।

हाम्रो सुरक्षित घर.....

सोम बहादुर गोले ४१ वर्षका भए । मकवानपुर जिल्ला वकैया गाउँपालिका वडा नं ११ पिपल डाँडाका निवासी गोले र उनका १५ घर छिमेकी सबैको घर २०७२ वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भुकम्पले ध्वस्त बनायो । सबैको घर भुकम्पले पूर्ण क्षति भयो । विडम्बना काठले बनेको भएर, गोलेको घर काठले पुर्ण क्षति लाभग्राहि सुचिमा भने परेन । सबै छिमेकी प्राधिकरणबाट ३ लाख राहत लिई पुर्ननिर्माण सुरु गरिसकेको अवस्थामा गोले दम्पतिलाई भने कसरी घर बनाउने चिन्ताले रातदिन सताउथ्यो । यसै समयमा नै उनी बसेको ठाउँमा भौगोर्भिक अध्ययन भया । उक्त अध्ययनले उनीहरु बसिरहेको जमिन पनि घर बनाउन असुरक्षित भयो ।

सोम बहादुर भन्छन्, “पुर्ननिर्माण प्राधिकरणको आवास निर्माण प्रक्रियामा परिएन । कसरी घर बनाउने भन्ने ठूलो चिन्ता थियो । त्यसमाथि भौगोर्भिक अध्ययनले भएको जमिन पनि असुरक्षित बनायो । यसै समयमा आत्मनिर्भर केन्द्रले विस्थापित पुर्नस्थापनाका लागि संचालन गरेको अभियुक्तिकरण कार्यक्रममा सहभागी भए । भुकम्प लाभग्राहि सुचिमा नपरे पनि जोखिम लाभग्राहिमा परेको लाभग्राहि स्वतः भुकम्प प्रभावितको लाभग्राहि हुने भन्ने कुराले थप उर्जा थप्यो । निरन्तर प्रयास पछि बल्ल यही गाउँपालिकाको वडा नं ४ मा ८ आना जग्गा संयुक्त नाममा मिति २०७५ असार २२ गते जग्गा पास गच्यो । श्रीमती पनि आफ्नो नाममा जग्गा पाएर खुसी छिन् । ”

गोले भन्छन्, “भूकम्प लाभग्राहि सुचिमा नाम थिएन, त्यसैले जोखिम लाभग्राहिमा पर्न पनि गाहो भयो । वडाले सिफारीश दिन आनाकानी गयो । किस्ता आएन, साविक थलोमा बस्न सक्ने अवस्था थिएन । प्राविधिक कारण देखाउँदै प्रधिकरणको रकम निकासा नै गरेन । बल्लतल्ल जग्गा पाएको फेरि घर बनाउन नपाउने त्रास छायो । आत्मनिर्भर केन्द्रले आवास निर्माणका लागि पनि पैरवी गर्ने थाहा पाए । उहाँहरुको वारम्वारको पैरवी पछि अहिले बैंकमा पहिलो किस्ता जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन ईकाइले निकासा गरेको छ । केन्द्रले दोस्रो र तेस्रो किस्ताको लागि पनि पहल गरिरहनु भएको छ । जोखिम स्थानवाट सुरक्षित र सुगम स्थानमा सर्न पाएकोमा खुसी छु ।

मासिक प्रगतीका भलकहरु

पूर्व प्रधानमन्त्री तथा ने.क.पाका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड) द्वारा राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, नेपालको पाँचौ सम्मेलनको उद्घाटन गर्दै

रसुवाका जोखिम बस्तीका समुदाय जग्गा खरीद पछि सामूहिक तस्वीर खिचाउँदैं विषयक छलफल

सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीबाट जग्गाधनी पुर्जा लिदै धादिङको रुवीभ्याली गाँउपालिका ४ हिन्दुडको लाभग्राही

यस महिनाको प्रकाशन :

भूमि अधिकार बुलेटिन ५२ औं अंक:

http://www.csrnepal.org/uploads/publication/jqU85vl1J_aEf7CIGljNuD56Ba1CERGL.pdf